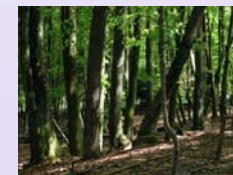
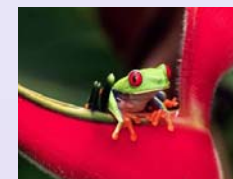

กฎหมายสิ่งแวดล้อม และมาตรการที่เกี่ยวข้อง

ดร.วิจารณ์ สีมาฉายา
รองอธิบดี

กรมควบคุมมลพิษ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒๖ เมษายน ๒๕๕๔

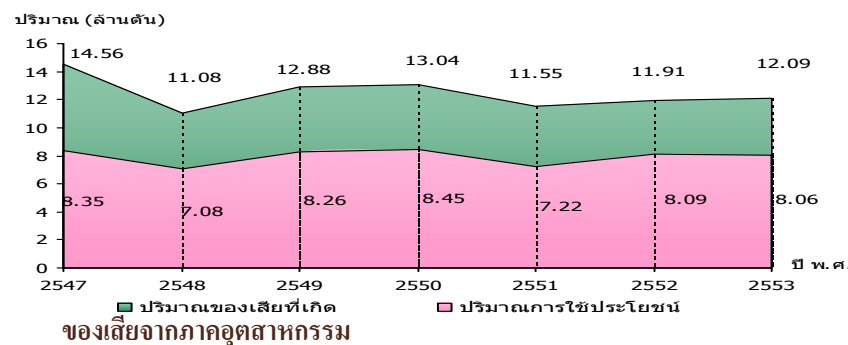
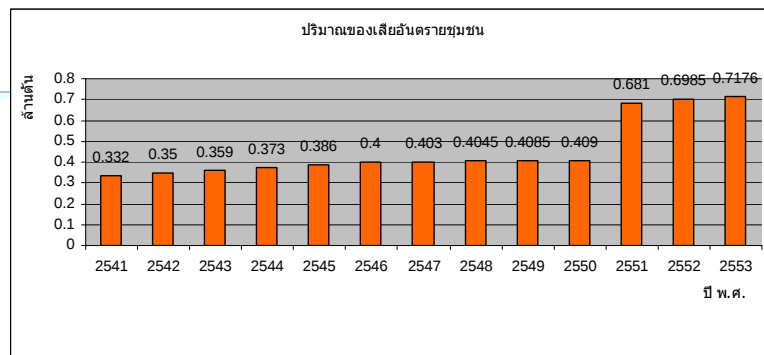
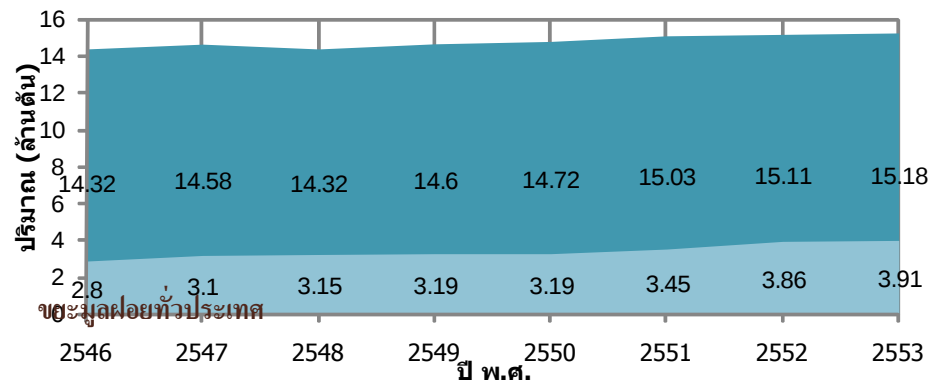

อำนาจหน้าที่ คพ.

- ▶ นโยบายและแผนการส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติด้านการควบคุมมลพิษ และมาตรการในการควบคุม ป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม อันเนื่องมาจากภาวะมลพิษ
- ▶ กำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม และมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด
- ▶ ติดตาม ตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม และจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษ
- ▶ พัฒนาระบบ รูปแบบ และวิธีการที่เหมาะสมในการจัดการมลพิษ
- ▶ ประสานงานและดำเนินการเพื่อฟื้นฟู หรือระงับเหตุที่อาจเป็นอันตรายจากมลพิษ
- ▶ ให้ความช่วยเหลือและคำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการจัดการมลพิษ
- ▶ ประสานความร่วมมือกับต่างประเทศด้านการจัดการมลพิษ
- ▶ ดำเนินการเรื่องราวร้องทุกข์ด้านมลพิษ

สถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอย และของเสียอันตราย

➤ ขยะมูลฝอยมีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

แต่ได้รับการกำจัดอย่างถูกต้อง เพียงร้อยละ ๓๘

➤ มีการนำขยะมูลฝอยชุมชนกลับมาใช้ใหม่

เพียงร้อยละ ๒๖ และในภาคอุตสาหกรรม ร้อยละ ๖๘

➤ ของเสียอันตรายจากชุมชน ยังมีการทิ้งปะปนกับขยะมูลฝอยทั่วไป โดย อปท. ทั่วประเทศ

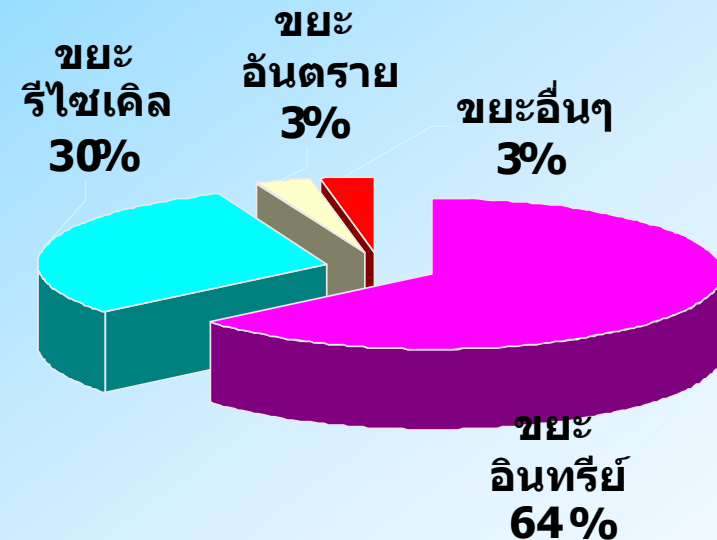
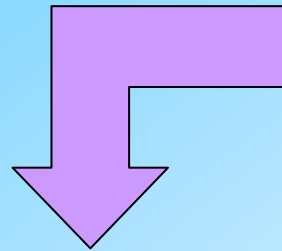
มีระบบเก็บรวบรวมของเสียอันตรายชุมชน เพียง ๒๑ แห่ง

➤ ของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรม

สถานการณ์การใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย

องค์ประกอบขยะมูลฝอย

- พลาสติก 17%
ถุงพลาสติก ขวด โฟม
ของบรรจุอาหาร

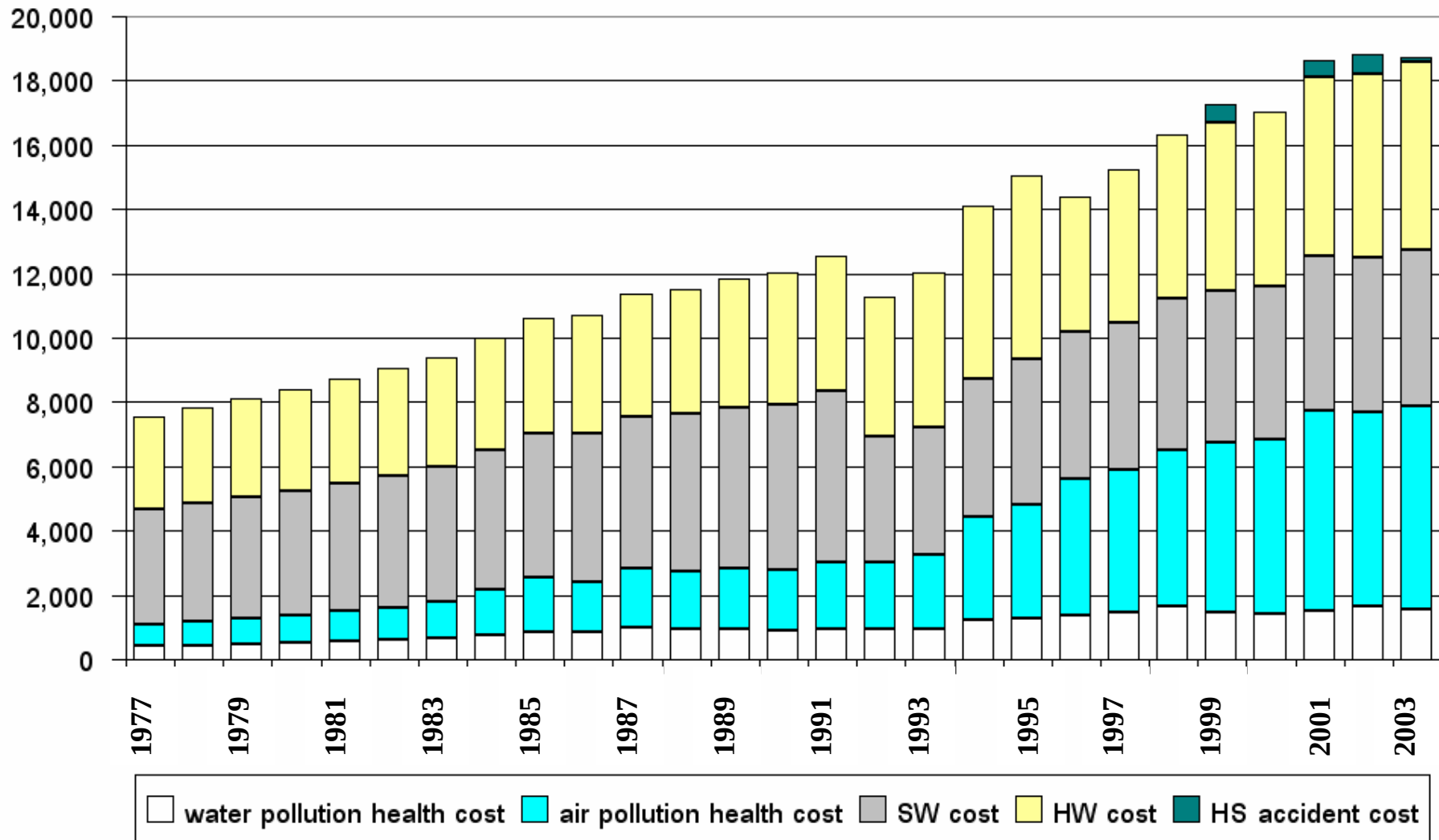
- กระดาษ 8%
หนังสือพิมพ์ นิตยสาร กล่องน้ำ
ผลไม้ บรรจุภัณฑ์กันกระแทก

- แก้ว 3%
ขวดเครื่องดื่มชูกำลัง ขวด เครื่องปรุงรส
เครื่องสำอางค์ ขวดเครื่องดื่มแบบวันเวย์

- โลหะ/อลูมิเนียม 2%
เศษอลูมิเนียมเครื่องครัว
กระป๋องอาหาร เครื่องดื่ม

ประมาณการความเสียหายด้านสิ่งแวดล้อม

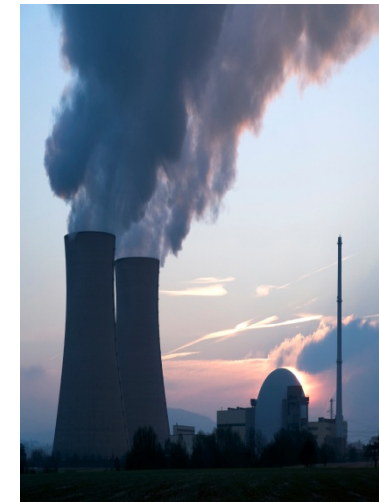
หน่วย: ล้านบาท/ปี

Source: TDRI (2006)

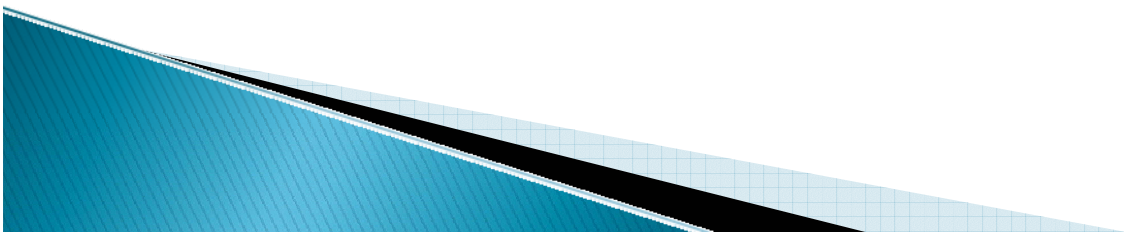
ปัญหากฎหมายสิ่งแวดล้อม (1)

- ▶ ใช้มาตรการกำกับและควบคุม (command and control) เป็นหลัก
- ▶ ผู้ก่อมลพิษสามารถปล่อยมลพิษออกสู่สิ่งแวดล้อมได้เต็มที่ตราบใดที่ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานควบคุมมลพิษแล้ว จึงขาดแรงจูงใจที่จะปรับเปลี่ยนไปใช้เทคโนโลยีในการผลิตที่สะอาดกว่า
- ▶ ยังมิได้นำหลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pays Principle) มาใช้อย่างเต็มที่

มาตรการกำกับและควบคุม (command and control)

- ▶ มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- ▶ มาตรฐานการระบายมลพิษจากแหล่งกำเนิด
- ▶ การกำหนดประเภทแหล่งกำเนิดมลพิษ
- ▶ แหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการระบายของเสีย
- ▶ การตรวจสอบและควบคุม

ปัญหากฎหมายสิ่งแวดล้อม (2)

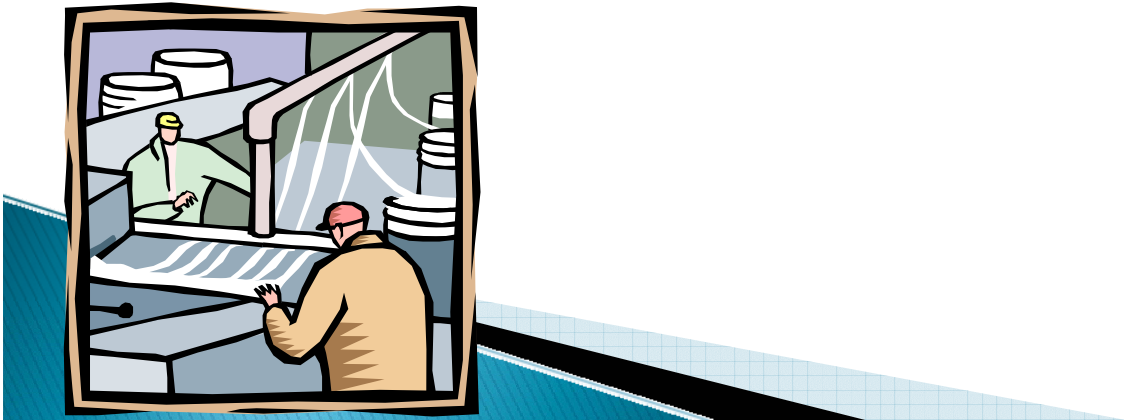
- ▶ ผู้บริโภคขาดความตื่นตัวว่าผลิตภัณฑ์บางอย่างที่ตนใช้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมหากมิได้รับการบำบัดหรือจัดการอย่างถูกต้อง
- ▶ ภาครัฐปฏิบัติไม่มาตรการภาษีและค่าธรรมเนียมมาใช้บังคับน้อยมาก
- ▶ ผู้ที่ได้รับผลกระทบมักเป็นกลุ่มผู้ยากจน หรือขาดอำนาจต่อรอง

วัตถุประสงค์

เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์/มาตรการการคลัง

- ▶ เสริมมาตรการกำกับและควบคุม (command and control)
- ▶ สร้างแรงจูงใจให้ลดการก่อมลพิษ และ
- ▶ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้ก่อมลพิษน้อยลง

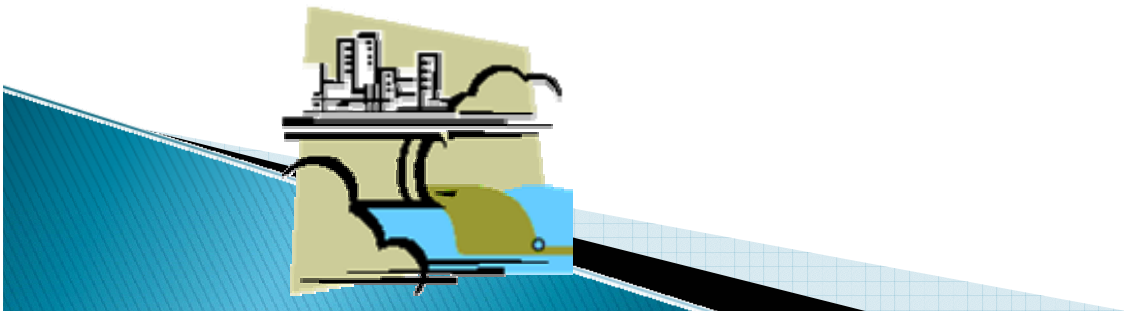

มาตรการการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม

6 ประเภท

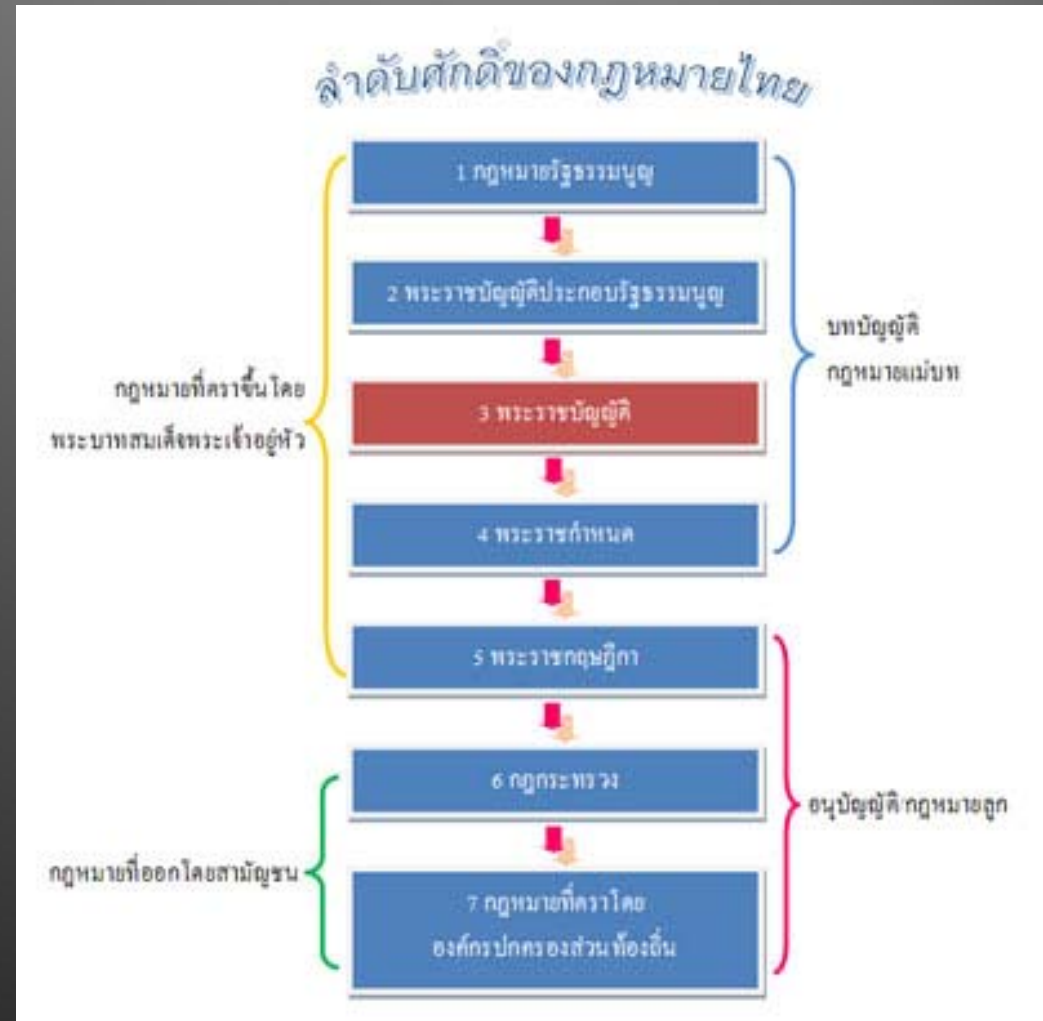

1. ภาษีสิ่งแวดล้อม เช่น ภาษีการปล่อยมลพิษ ภาษีท่องเที่ยว
2. ค่าธรรมเนียมการจัดการมลพิษ
3. ภาษีและค่าธรรมเนียมผลิตภัณฑ์ และระบบรับซื้อคืน
4. การวางประกันความเสี่ยงหรือความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม
5. การกำหนดสิทธิการใช้ทรัพยากรธรรมชาติหรือสิทธิการปล่อยมลพิษ (การซื้อขายสิทธิการปล่อยมลพิษ)
6. การให้เงินอุดหนุน มาตรการสนับสนุน หรือสิทธิพิเศษอื่น ๆ

ลำดับศักดิ์ของกฎหมาย

- ๑ รัฐธรรมนูญ
- ๑ พระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.)
ประมวลกฎหมาย
- ๑ พระราชกำหนด (พ.ร.ก.)
- ๑ พระราชกฤษฎีกา (พ.ร.ฎ)
- ๑ ประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับ
และคำสั่ง
- ๑ กฎหมายที่ออกโดยองค์กร
ปกครองตนเอง

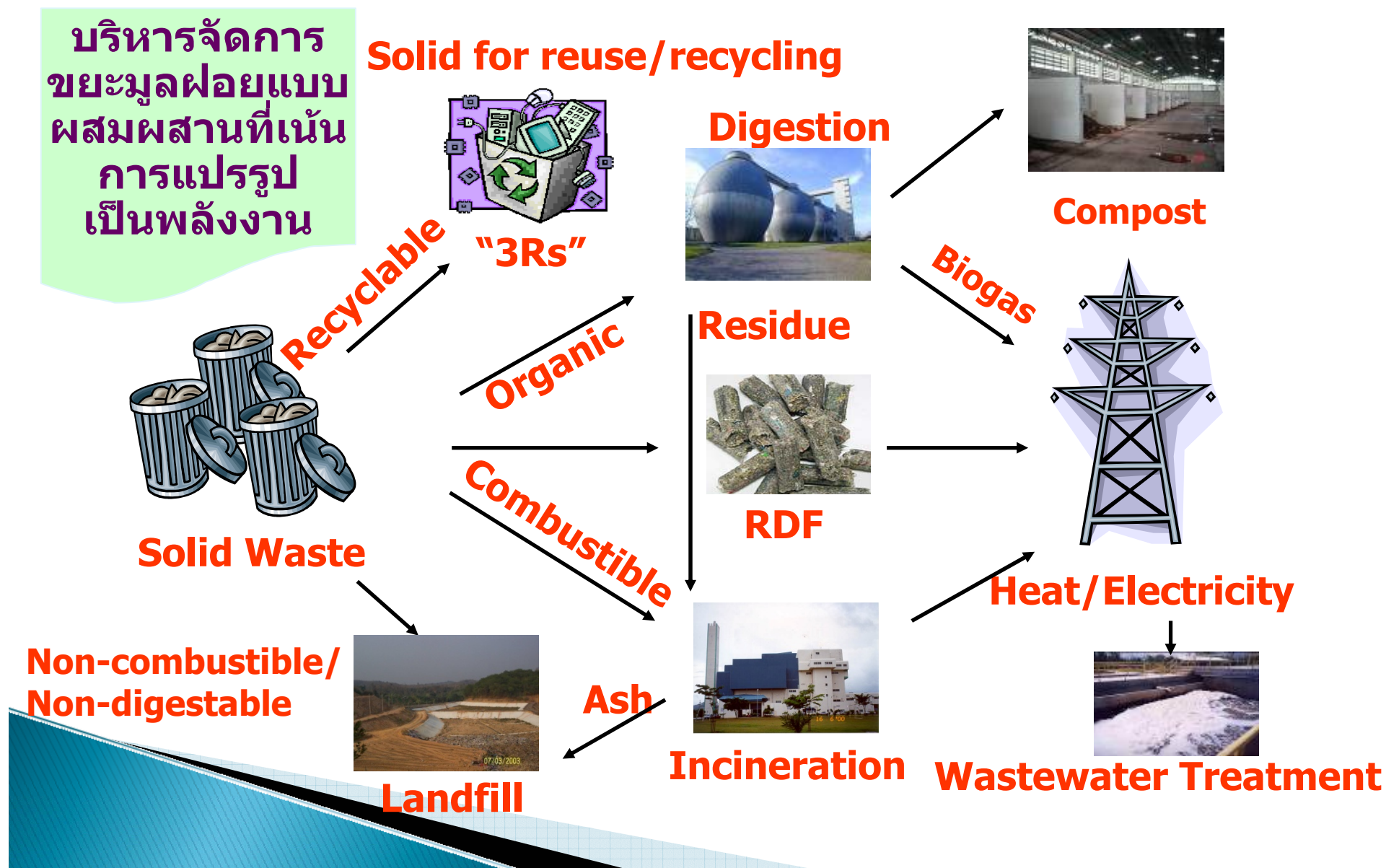

กรอบแนวคิด (ร่าง) พระราชบัญญัติส่งเสริม การลดและนำของเสียมาใช้ประโยชน์

นโยบายและแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยในระดับนานาชาติ
มุ่งเน้นการจัดการที่เป็นระบบและครบวงจร

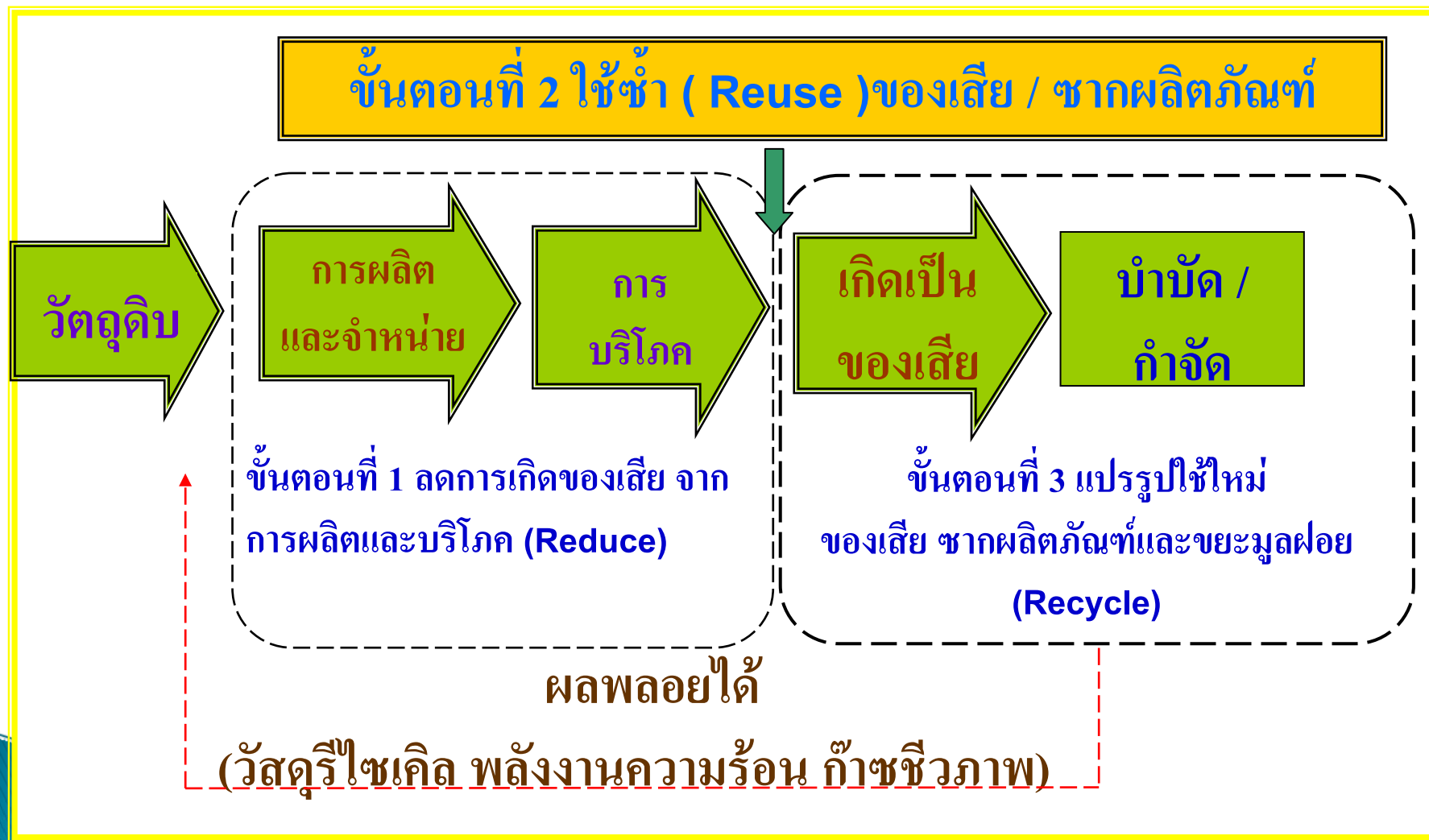

กรอบนโยบายการบริหารจัดการ

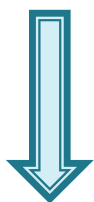
กรอบนโยบายการบริหารจัดการ

หลักการดำเนินงานด้าน 3Rs (Reduce Reuse Recycle)

กรอบแนวคิดในการจัดทำกฎหมายมาตรการการคลัง เพื่อสิ่งแวดล้อม

พ.ร.บ. มาตรการการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม

พ.ร.ฎ.ภาษี
มลพิษทางน้ำ

พ.ร.ฎ.ภาษีมลพิษ
ทางอากาศ

พ.ร.ฎ.
ค่าธรรมเนียม
ผลิตภัณฑ์

พ.ร.ฎ.
ฯลฯ

พ.ร.บ. มาตรการการคลัง
เพื่อสิ่งแวดล้อม

พ.ร.ฎ. ภาษีมลพิษ

กฎกระทรวง
กำหนดอัตราภาษี

ประกาศกระทรวง
กำหนดประเภท ชนิด
และขนาดโรงงานฯลฯ

พ.ร.ฎ. ค่าธรรมเนียม
ผลิตภัณฑ์

กฎกระทรวงกำหนด
อัตราค่าธรรมเนียม

ประกาศกระทรวง
กำหนดประเภทและ
ชนิดผลิตภัณฑ์

EI: ภาษีและค่าธรรมเนียมการผลิตภัณฑ์

▶ ภาษีผลิตภัณฑ์ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

- ภาษีวัตถุอันตราย
- ภาษีบรรจุภัณฑ์ ฯลฯ

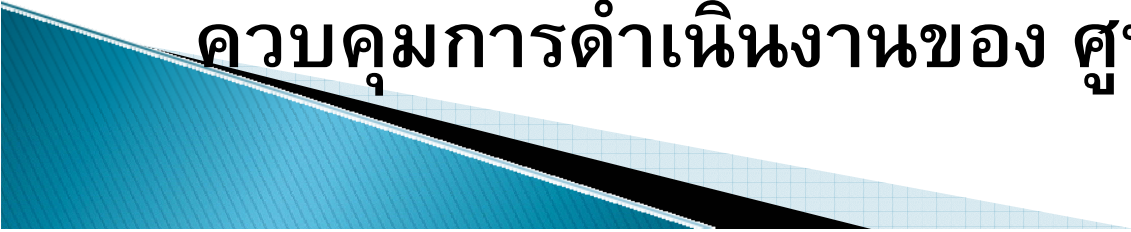

▶ ค่าธรรมเนียมการผลิตภัณฑ์

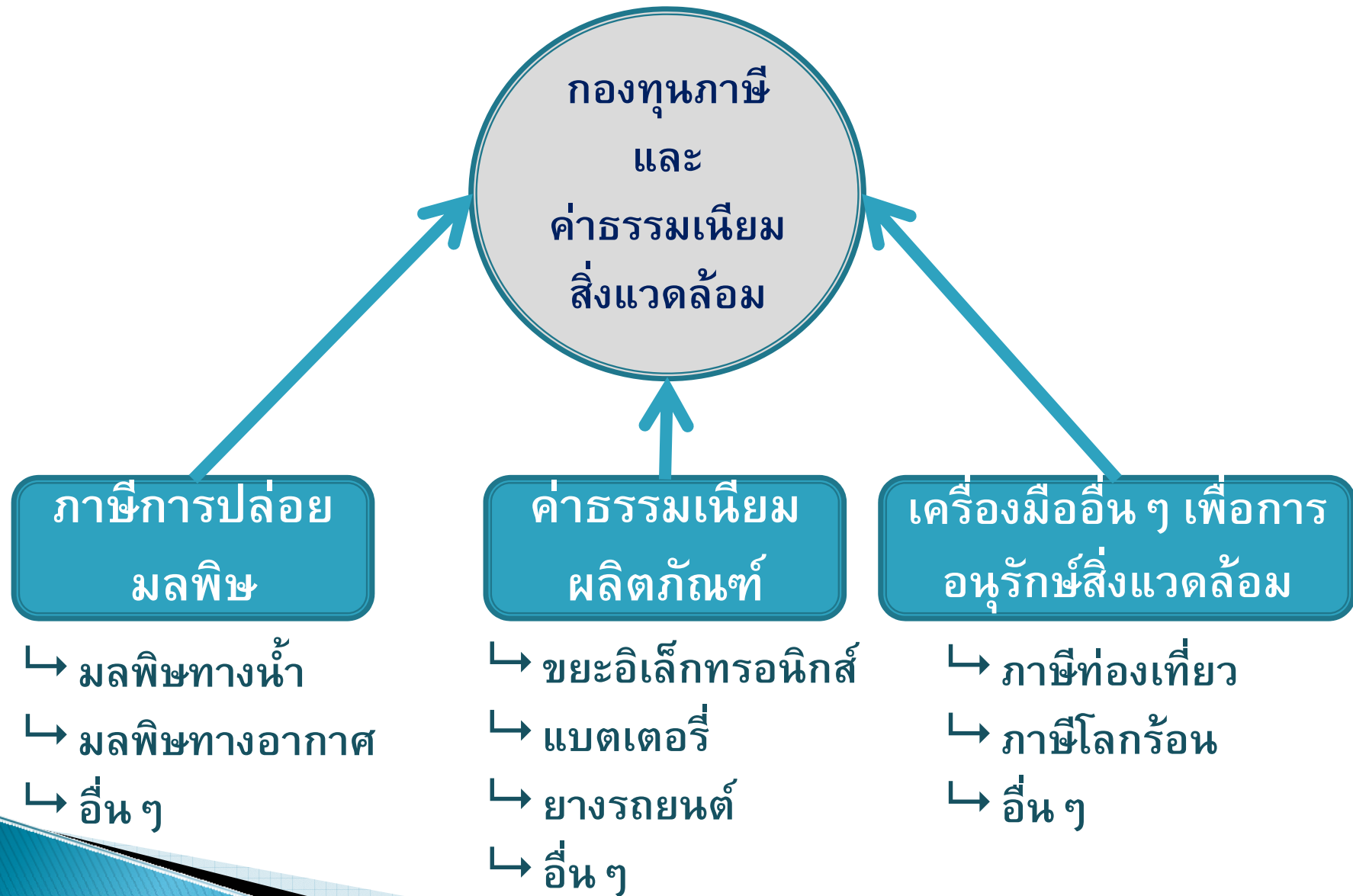
- ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้า
และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์
 - โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ เครื่องปรับอากาศ
 - ตู้เย็น เครื่องพิมพ์
 - โทรศัพท์มือถือ ฯลฯ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- ▶ กระทรวงการคลัง รับผิดชอบการจัดเก็บ
ค่าธรรมเนียมผลิตภัณฑ์
 - ▶ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ประกาศประเภทผลิตภัณฑ์ ที่จัดเก็บค่าธรรมเนียม
 - ▶ คณะกรรมการฯ ควบคุมการบริหารกองทุนและ
ออกประกาศกำหนดแนวทางรับ-จ่ายเงิน
 - ▶ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อนุญาต กำกับและ
ควบคุมการดำเนินงานของ ศูนย์รับซื้อคืน
-

ภาษีและค่าธรรมเนียมสิ่งแวดล้อม

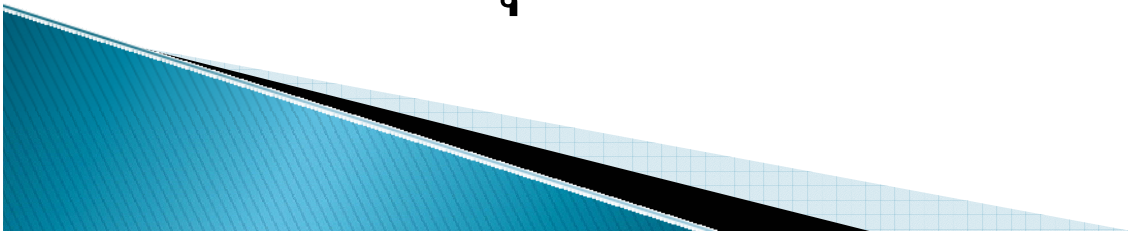

ร่างพระราชกฤษฎีกา กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และ การจัดการเงินรายได้จากค่าธรรมเนียมผลิตภัณฑ์

กลไกการจัดเก็บค่าธรรมเนียม

- ▶ กรมสรรพสามิตจัดเก็บจากผู้ผลิต และ กรมศุลกากรจัดเก็บจากผู้นำเข้า
- ▶ ผู้ส่งออกได้รับ ยกเว้นไม่ต้องชำระค่าธรรมเนียมผลิตภัณฑ์
- ▶ นำเงินค่าธรรมเนียมมาจัดระบบรับคืน และจัดการซากผลิตภัณฑ์ โดยมีหน่วยงานภาครัฐ เป็นผู้กำกับ และควบคุมระบบรับคืนซากผลิตภัณฑ์ (WEEE)

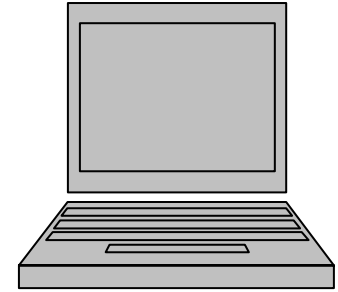

หน้าที่ของผู้ผลิตและผู้นำเข้า

- ▶ จดทะเบียนผู้มีหน้าที่ชำระค่าธรรมเนียมผลิตภัณฑ์
- ▶ ยื่นแบบรายการและชำระค่าธรรมเนียมผลิตภัณฑ์
- ▶ จัดทำบัญชีประจำวัน/งบเดือนแสดงรายการเกี่ยวกับวัตถุดิบ การนำเข้าและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์
- ▶ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับส่วนประกอบและวัสดุที่ใช้ในการผลิต วิธีถอดแยกชิ้นส่วน และการจัดการผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วอย่างถูกต้อง

ผลิตภัณฑ์ที่เก็บค่าธรรมเนียม

- ▶ โทรทัศน์
- ▶ คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก
- ▶ เครื่องปรับอากาศ
- ▶ ตู้เย็น เครื่องซักผ้า
- ▶ เครื่องพิมพ์ / โทรสาร
- ▶ โทรศัพท์มือถือ โทรศัพท์บ้านไร้สาย

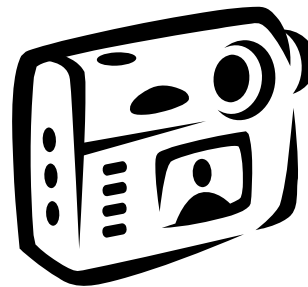
ผลิตภัณฑ์ที่เก็บค่าธรรมเนียม

- ▶ กล้องดิจิทัล กล้องวิดีโอ
- ▶ อุปกรณ์เล่นภาพ/เสียงขนาดพกพา
- ▶ หลอดไฟชนิดตรง-สั้น ตรง-ยาว วงกลม

หลอดคอมแพกต์/ตะเกียบ

- ▶ แบตเตอรี่แห้ง ชนิดเติมประจุไฟใหม่ได้ และเติมประจุไฟไม่ได้

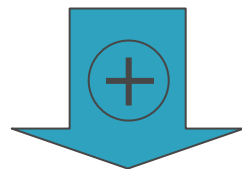
การยกเว้นหรือลดค่าธรรมเนียมให้ผู้ผลิตที่มีส่วนร่วม รับผิดชอบในการจัดการซากผลิตภัณฑ์

- ▶ ผู้ผลิตและผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ประเภทใดประเภทหนึ่งทั้งกลุ่ม
ผลิตภัณฑ์สามารถรวมกลุ่มเพื่อจัดการซากผลิตภัณฑ์ (เช่น กลุ่ม
กล้องดิจิตอล/วีดีโอ เครื่องพิมพ์ และโทรศัพท์มือถือ)
- ▶ มีการกำหนดเป้าหมายการเก็บรวบรวมพร้อมกับเงื่อนไขไว้อย่างชัดเจน
- ▶ ผู้ผลิตและผู้นำเข้าต้องรับรองว่าซากผลิตภัณฑ์จะได้รับการจัดการในมาตรฐานที่ไม่ต่ำกว่าระบบของภาครัฐ
- ▶ ทำข้อตกลงกับรัฐเพื่อขอยกเว้นหรือลดหย่อนค่าธรรมเนียม

แผนภูมิแสดงรายรับและรายจ่ายของกองทุน

ค่าธรรมเนียมผลิตภัณฑ์

กองทุนภาษีและค่าธรรมเนียมสิ่งแวดล้อม

รับซื้อคืน

เงินอุดหนุน

ค่าจัดการซาก
WEEE

ค่าบริหารจัดการของ อปท.
และ ศูนย์รับซื้อคืน

แผนผังโครงสร้างการบริหารจัดการ

คณะกรรมการกองทุน/บริหาร

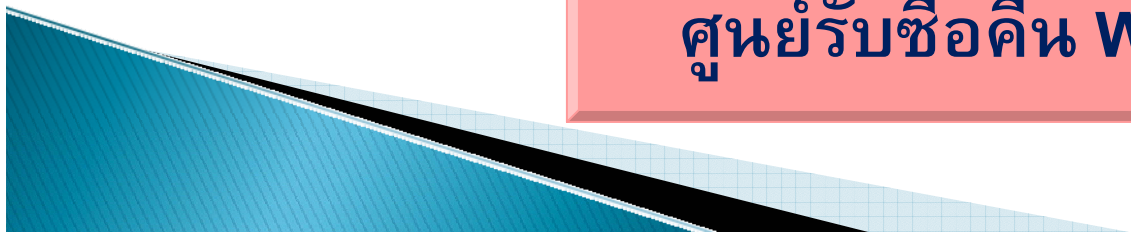
ผู้จัดการกองทุน

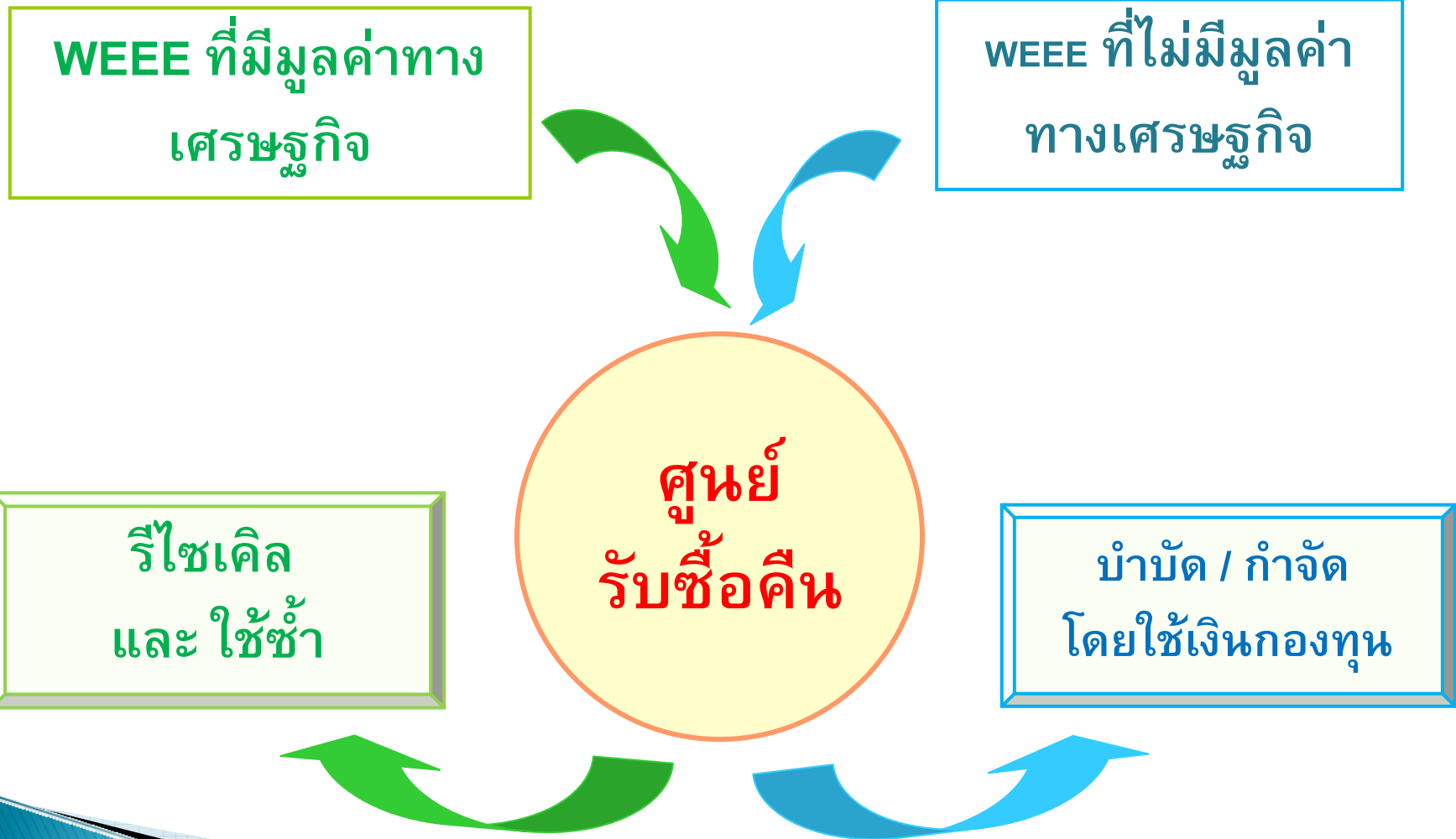
อปท.

ศูนย์รับซื้อคืน WEEE

แผนภูมิแสดงการจัดการ WEEE

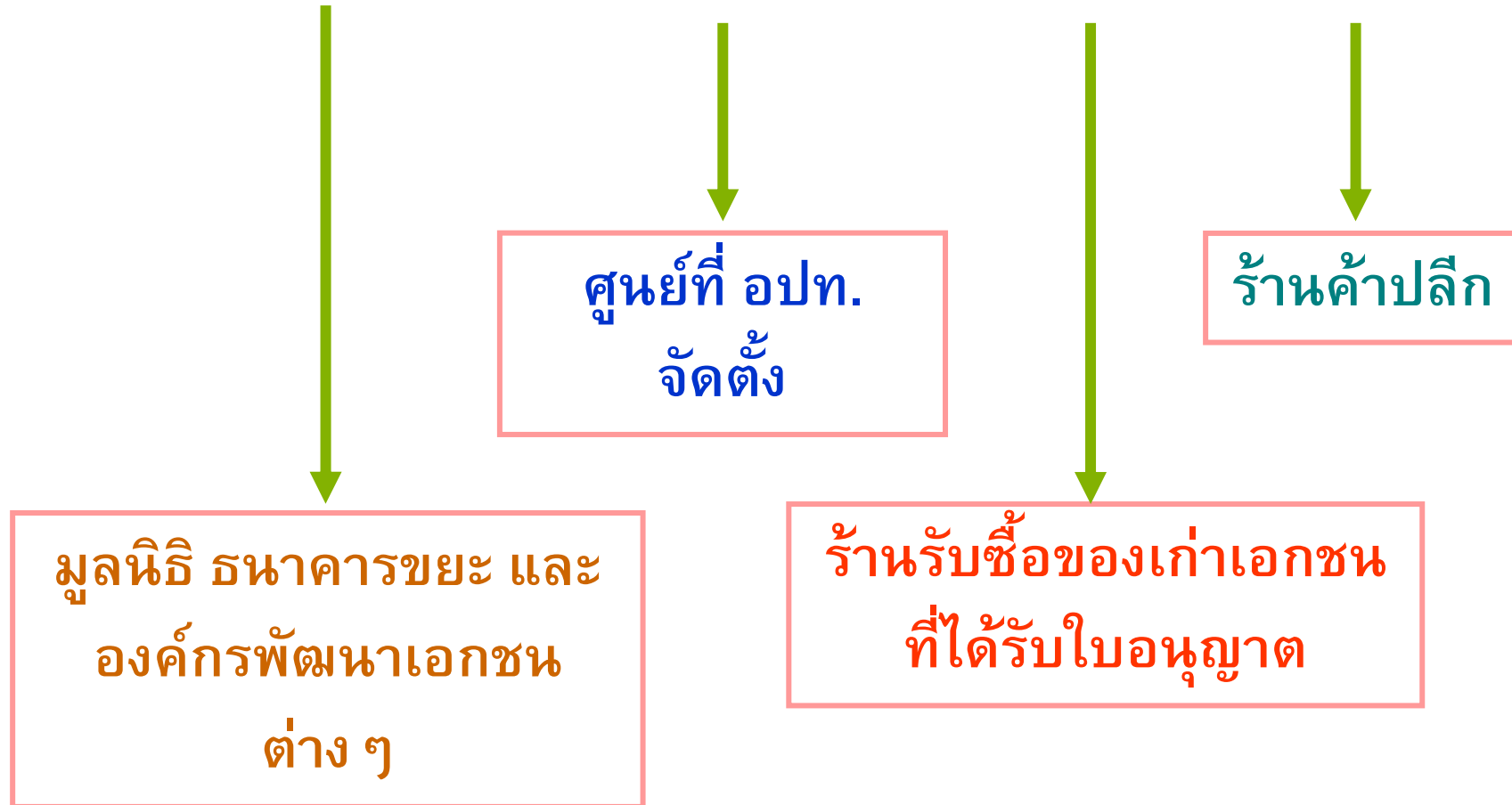

เครือข่ายศูนย์รับซื้อคืน

- ▶ ศูนย์ที่ อบจ./อปท./เทศบาล/เอกชน
จัดตั้งขึ้น
- ▶ เอกชนที่ได้รับใบอนุญาตรับซื้อผลิตภัณฑ์
อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้แล้ว (WEEE)
- ▶ มูลนิธิ ธนาคารขยะ องค์กรพัฒนาเอกชน
- ▶ ร้านค้าปลีก

เครือข่ายศูนย์รับซื้อคืน

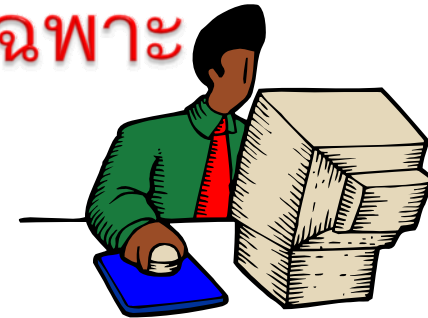

ปัญหาและอุปสรรคของ อปท. ในการบริหารระบบรับซื้อคืน

- ▶ ขาดความคล่องตัว เนื่องจากต้องปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยฉบับต่างๆ ว่าด้วยการงบประมาณ การรับ การเก็บรักษา และเบิกจ่ายเงิน และการพัสดุ
- ▶ กฎหมายผังเมืองไม่เอื้อให้จัดตั้งศูนย์รับซื้อคืน
- ▶ ความไม่พร้อมด้านบุคลากรและงบประมาณ

ทางเลือกของ อปท. : ออกระเบียบเฉพาะ เพื่อจัดระบบรับซื้อคืน

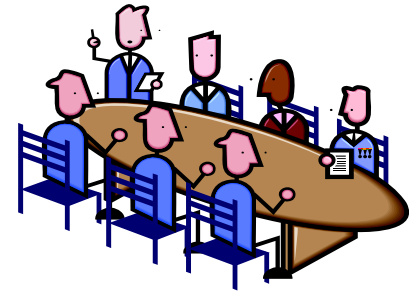
▶ จัดตั้งศูนย์รับซื้อคืนเอง

- ออกระเบียบมหาดไทยฯเป็นการเฉพาะเพื่อความคล่องตัว (ตัวอย่างระเบียบมหาดไทยฯส่งเสริมการดำเนินงานสถานธนา นุบาล)

▶ ออกใบอนุญาตให้เอกชนจัดตั้งศูนย์รับซื้อคืน

- อปท. ออกใบอนุญาตแยกต่างหากจากใบอนุญาตประกอบ กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ
- ออกระเบียบมหาดไทยฯเป็นการเฉพาะเพื่อความคล่องตัวใน การรับและเบิกจ่ายเงินของศูนย์รับซื้อคืน

ทางเลือก อปท.: การตั้งกองทุนท้องถิ่น เพื่อจัดการ WEEE

จัดตั้งกองทุนท้องถิ่น โดยรับเงินจากกองทุนภาษีและ
ค่าธรรมเนียมสิ่งแวดล้อม (ตัวอย่างกองทุน
หลักประกันสุขภาพท้องถิ่น)

- ▶ บริหารโดยคณะกรรมการกองทุน และอนุกรรมการ
- ▶ คณะกรรมการกองทุนภาษีและค่าธรรมเนียมสิ่งแวดล้อม ออก
ประกาศควบคุมการรับเงิน จ่ายเงิน การเก็บรักษา และการ
จัดทำบัญชีเงินและทรัพย์สินในกองทุน
- ▶ จัดทำรายงานการรับเงิน-จ่ายเงิน และเงินคงเหลือประจำ
ไตรมาส และประจำปีงบประมาณ

REFRIGERATOR

AIR CONDITIONER

冷蔵庫解体部品
refrigerator parts

エアコン解体部品
air-conditioner parts

エアコンカットモデル
Through-cut view of
an air-conditioner

コンプレッサ部品

ルーバー

熱交換機

NKRC CO₂削減量 28,890トン/年

NKRC CO₂ decrease 28,890 tons/year

กระแสสิ่งแวดล้อมโลกและการปรับตัวของอุตสาหกรรม

- ▶ การบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน (ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม) (Sustainable Consumption and Production)
- ▶ เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy)
- ▶ สังคมคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Society)
- ▶ อุตสาหกรรมเชิงนิเวศน์ (Eco-Industrial Park/Town)
- ▶ การประเมินวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์ (Life Cycle Assessment)
- ▶ การเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะ (Public Disclosure)
- ▶ การมีส่วนร่วมของชุมชน (Public Participation)
- ▶ CSR (Corporate Social Responsibility, ความรับผิดชอบต่อสังคม)
- ▶ พันธกรณีระหว่างประเทศ (International Convention)
PRTR (Pollution Release Transfer and Register)

<http://www.pcd.go.th>

